

Psihosomatski i somatoformni poremećaji

Psihosomatika (psiha = duša, soma = tijelo) je naučna disciplina koja se bavi proučavanjem uzajamnog djelovanja između psihe i tijela.

Pod pojmom psihosomatski poremećaji (u užem smislu riječi) podrazumijevaju se bolesti kod kojih postoji neki organski poremećaj ili ostećenje, pri čemu psihički ili socijalni faktori bitno utječu na nastanak ili tok bolesti. Tipične psihosomatske bolesti su na primjer astma, visok krvni pritisak, neurodermitis, pretjerana debljina i sl.

Takozvani somatoformni poremećaji su skupan naziv za više vrsta poremećaja koji se, pojednostavljeno rečeno, očituju razvijanjem brojnih tjelesnih simptoma za koje se ne može naći neki određeni uzrok ili bolest.

Pacijenti se obično žale na brojne tjelesne simptome te često idu od jednog doktora do drugog (tzv. doctor shopping). Ponekad je očito da ovi simptomi nastaju ili su u vezi sa raznim socijalnim ili psihičkim krizama.

Vrste somatoformnih poremećaja:

U somatoformne poremećaje ubrajaju se između ostalog: somatizacijski poremećaj, konverzivni poremećaj (ranije poznat pod nazivom histerija), hipohondrija i hronični bolni sindrom.

Somatizacijski poremećaj: pacijenti se najčešće obraćaju ljekarima iznoseći višestruke tjelesne smetnje i bolove. Čak i ako postoje neki tjelesni uzroci bola, obično nisu dovoljno jasni i ne odgovaraju težini simptoma koje pacijent opisuje.

Simptomi mogu biti: bolovi u grudima, smetnje probave, glavobolje, smetnje disanja, osjećaj slabosti i slično. Često se javljaju i depresivne smetnje: nedostatak interesa za prijatne aktivnosti, potištenost, nesanica, gubitak apetita i slično.

Konverzivni poremećaj: javlja se češće kod žena i uključuje gubitak funkcije pojedinih dijelova tijela ili organa pri čemu izgleda kao da je uzrok organske a zapravo je psihičke prirode. Konverzivni poremećaji često prate neke druge bolesti, kao na primjer depresiju ili neke vrste poremećaja ličnosti.

Hipohondrija: ljudi koji boluju od hipohondrije uvjereni su da boluju od neke ozbiljne i teške bolesti; Žale se na brojne ili dugotrajne simptome, koji su često potaknuti nekom emocionalnom stresnom situacijom a ponekad se javljaju i prolazno kao reakcija žalovanja.

Hronični somatoformni bolni poremećaj: može biti posljedica npr. povrede kičme ili raka, ali karakterizira ga bol koji ne odgovara jačini povrede. Bol je teži i dugotrajniji nego što je uobičajeno kod takvih stanja. Hronični bolni poremećaj uključuje bol u bilo kojem dijelu tijela koji traje barem šest mjeseci.

Ovaj sindrom često ljudima stvara funkcionalne probleme: postaju ljuti, osjećaju nemoć, demoralizirani su, osamljeni, otuđeni od obitelji i prijatelja i ovise o lijekovima protiv bolova. Kod polovine ovih pacijenata, prvi simptomi uslijede nakon specifične fizičke traume.

Iako hronični bolni poremećaj može započeti u bilo kojoj dobi, najčešće ipak započinje u srednjoj životnoj dobi. Dva puta je češći u žena i učestao je kod ljudi koji su bili fizički ili seksualno zlostavljani u djetinjstvu.

Najnovije spoznaje u psihologiji i medicini ipak govore u prilog tezama da su psiha i tijelo jedna cjelina, tako da stare podjele na isključivo psihičke ili isključivo organske bolesti nedovoljno objašnjavaju uzrok, nastanak i tok različitih bolesti te da je uvijek sinteza psiholoških, bioloških (uključujući genetske), socijalnih faktora kao i faktora okoline odgovorna za nastanak određenih bolesti.